

מדינת ישראל
הכנסת

פ.פ.

פרוטוקול מס' 26 / ב'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה
ביום ג', כ"ג באדר ב' תשי"ז - 26.3.57,
שעה 9.00.

נכחו - חברי הוועדה:

מ. ארם - היו"ר
ב. ארדיטי
ר. הקטין
א. וילנסקה
פ. זוארץ
ח. יהודה
י. כמיס
ש. כפרי
י. ניצני
ר. צברי
ב"צ הראל

סוזמנים:

מר ס. ברסלע - המנהל הכללי של משרד הסעד.

סדר-היום: (א) המסך מתן התשובות לשאלות שהוצגו בפני משרד הסעד;
(ב) סונות.

- - - -

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ס. ארם:

אני מצטער שלא אוכל לקיים את הדיון בענין
קואופרטיב "התקוה" של העוורים, שעמד בסדר-יומנו, משום שמנהל הקואופרטיב
נמצא באבל; בנו מת.

בשבוע שעבר הודיעו לנו כי הם, העוורים,
עומדים להפגין, כי לא סודר להם מה שהובטח להם. התקשרתי עם מרכז
הקואופרציה, והם הודיעו לי כי משרד הסעד לא סידר להם מאומה. לדעתי,
לבעיה זו נודעת חשיבות ועלינו לדון בה. הם בקשו שנזמין אותם לישיבה.

רציתי להניח על השולחן את ענין מרפאי השיניים ואת חוק העבריינים הצעירים. אולם אני מעדיף לדון בענין קואופרטיב "התקווה" בשבוע הבא, ולא לדחותו יותר.

ה ו ח ל ט
להעמיד לסדר היום של הישיבה הבאה את בעיית קואופרטיב "התקווה"; להזמין לישיבה זו את ב"כ משרד העבודה ומרכז הקואופרציה.

היו"ר מ. ארם:
 בפני מכתבים רבים שנתקבלו, במידה שאני יכול לענות אז אני עונה על דעת עצמי; אבל כאן ישנו מכתב שהייתי רוצה להביאו לידיעתכם: (מכתב מגב' לינדה, ממחנה ישראל) (קורא את המכתב).

מר ברסלע:
 אינני יודע דבר על ענין זה. במקרים כאלה, אנו מעבירים את הענין ללשכה הנוגעת בדבר, והיא עונה מה שעונה, ומתברר שאף פעם אין הדברים מדויקים. בניח שהעובדת הסוציאלית אמרה: תפני לראש המססלה. היא אמרה זאת מתוך רוגז. זהו ענין, כפי שכולנו מבינים, שמטפלים בו במשך שנים מספר. אני ארסום לפני את הפרטים ובשבוע הבא אמסור לכם את תשובתי על כך.

ועתה, ברצוני למסור לכם פרטים על המוסדות בשם "ניב" בירושלים ובחיפה.

בחיפה המצב הוא כזה: אם לא יהיה כסלון ברגע האחרון של המשא ומתן, אזי אנחנו עומדים בפני פתרון הטוב ביותר. אנחנו עומדים לקבל בית טוב; אם מנהלים מו"מ עם מוסד ציבורי לקבלת הבית, העברנו כבר צ'יק בתור מפרעה. עשינו את כל המאמצים לקבלת דירה מסול המוסד, על מנת להרחיב אותו. מכל מקום, חושבני, כי אנו עוברים על הדרך. הפרסונל הוא הרבה יותר טוב; אחת האמהות היא חברת קבוץ והיא עובדת אצלנו. אני חושב שהעובדת הזו תכניס קצת מרוחה ומססירותה. החלפנו גם את מנהל המוסד. אני מקווה, אם באמת נעביר את המוסד לבית הזה ולתנאים האלה, אז בעוד מספר חדשים לא נכיר את המוסד.

המאמצים אנחנו עומדים על העקרון שזה צריך להיות חסכוני מאד, לאחר כל / לחסכון, עולה לנו ביוקר רב. אנו נאבקים באיזון תקציב על הספקת הצרכים החיוניים ביותר מכיוון שזה עולה ביוקר.

כאשר בוועדת הקימוצים של ועדת הכספים רואים 75 עובדים, לפי החלוקה 3 ילדים - עובד אחד, אזי אומרים שזה יותר מדי, והם מציעים 3,5 ילדים - עובד אחד. אנו לוקחים בחשבון מתן חופש, מחלה ומילואים.

אעבור עתה למוסד "ניב" ירושלים. יש חסרון אחד במוסד זה, שהוא משוכן בצריפים. זה דע בתקופת הקיץ - חם מאד, וזה גם דע בתקופת החורף - קר מאד. אומרים, כי אם ילדים חיים בתנאים קשים, הם פחות מפונקים אבל הם מחוסנים יותר.

אנחנו היינו רוצים לספר את התנאים הללו, אבל זה כרוך בהוצאות מרובות.

ילד במוסד זה עולה בכסף רב. צריך לתת לו הלבשה. נדמה לי שהלבשה עולה 240 לירות לשנה. קורה לפעמים שאנו חייבים לסדר 3 ילדים במשפחה אחת, ומידוד ילדים אלה עולים למדינה 450 לירות לחודש, מינימום. זוהי המציאות. יש מקרים שאין לנו ברירה אלא לסדרם.

אנחנו מנסים להרחיב פעולה זו; כן אנו
משתדלים לתת את ההזנה ואת הטיפול בתוך המשפחה. אם אם פונה ואומרת,
שהיא מוכנה לטפל בילדיה, ושנקציב לה לא 450 לירות, אלא 150 לירות
לחודש, אזי זאת איננו יכולים לעשות.

אם תשיגו לנו תקציב נוסף של 8 מיליון לירות,
אזי נאמר שזוהי דעת חברי הכנסת; והתמיכה שאנו נותנים למשפחות
היא, לכל הדעות, נתונה לרעב. זהו המצב הטרגי של המשפחות
המתקיימות על ההקצבות שלנו בלבד; מצבן עלוב, ללא ספק.

אני עומד על הגדלת המיכסה לזקנים ולאמנות.
העובדים הסוציאליים עובדים תחת מבוך של תעודות רפואיות, וצריך למצוא
לאנשים עבודה קלה. הטיפול הזה הוא באמת קשה והמיכסה איננה מספיקה.

אחזור לנושא בו התחלתי קודם לכן - מוסד
תלפיות. בלית ברירה, הילדים ממשיכים להיות משוכנעים בצריפים; לשנות
את המיכנים האלה ולהקים בנין, זה צריך לעלות הון תועפות. היו
לנו צרות עם הילדים עד אשר התרגלו. מוסד זה נמצא לא הרחק מהגבול.

למדנו מן הנסיון, שיש לקחת מן המוכן, כי אחרת
זה לוקח זמן רב עד שמבצעים משהו; גם היום המצב הוא כזה, עד שמתכננים
ומבצעים את העבודה ע"י מ.ע.צ. וכו', אורך זמן רב. משום זה, משרד הסעד
עמד בעקשנות רבה על קבלת המיכנים המוכנים של המוסד רעננה והכפר
השבדי. אגב, ביחס לכפר השבדי, הגזדה חלפה, ואנו עתה מטפלים בפתיחת
המוסד.

החזקת הצריפים היא יקרה מאד; מדי פעם
צריך לצבוע את הצריפים, לשפץ וכו'.

ועתה לגבי השאלה על מעונות-יום וגני-ילדים:

ר. הקטיון:
ילד גומר בית-ספר יסודי, במה הוא יוצא לחינם.
ואני יודעת שיוצאים ילדים מחוסרי מקצוע.
מה עושה, בכיוון זה, משרד הסעד?

מר בר-סלע:
השאלה הוצגה באופן נכון. ביחס לילדים
חרשים-אלמים אנו עדיין לא התגברנו על
בעיית הקניית לימוד אלמנטרי יסודי.

שתי הפנימיות שיש לנו, קולטות יחד 75 ילדים.
ישנם 25 ילדים חרשים-אלמים, שאינם מקבלים שום חינוך. ילד נורמלי גומר
את בית-הספר היסודי בגיל 13, ואילו לאלה אנו מוסיפים לפחות עוד
שנתיים; כלומר הם גומרים בגיל 15. כשהתחלנו בחינוך ילדים אלה,
רצינו לאפשר לכל ילד לבקר בבית-ספר. זו הייתה מגמתנו בירושלים ובחיפה.
אגב, צריך תמיד להשאיר מקום פנוי בבית-הספר, על מנת שגם אחרים
ייכנסו למוסד.

אנו מחזיקים ילדים אלה במוסד בהתחשב
עם הבעיות שמתעוררות במשפחה. אנחנו ניסינו, ואף הצענו, שילד כזה
ילמד לימוד אכסטרני, ולאן דוקא שיימצא במוסד. אולם המשפחה מעדיפה
שהילד יימצא במוסד.

במוסד נמצא ילד ערבי אחד. כל עוד זה ילד
אחד או שניים, אין זה מהווה בעיה.

אין לנו עדיין לא הכלים ולא הדרכים כדי להתגבר על בעיית הכשרה מקצועית לילדים. ברור, שהכשרה מקצועית של הילדים האלה, ברובם, תהיה דאגתו של משרד הסעד ולא של משרד העבודה. במידה שיוצאים ילדים כאלה, אז ההתפתחות של הלשון היא גדולה יותר. במידה וילדים חרשים-אלמים לא ייקלטו בחיים נורמליים, אזי נהיה חייבים לתת להם טיפול מקצועי מיוחד.

מנהל בית-הספר בחיפה מעדיף את הטיפול בילדים קטנים. הטיפול בילדים גדולים נותן תוצאות קטנות. החלטנו לרדת עד גיל 4 ועד גיל 3. ואין זו כל הבעיה. אנו הולכים לפי עדיפויות. יתכן לתכנן משהו באם משרד העבודה ישתף עמנו פעולה. אבל את בעיית חרשים-אלמים טרם הספקנו לפתור. לגבי בלו יש רשימה של 25 ילדים שאינם מקבלים שום חינוך. אנו מעריכים 25-30 ילדים כאלה; ו-73 ילדים מבין תושבי תל-אביב, מבקרים בית-ספר; ו-20 ילדים מבקרים בבית-ספר בחיפה. ושוב, אנו מעריכים שיש קרוב ל-200 ילדים חרשים-אלמים בארץ. שאינם מבקרים בבית-ספר בינתיים אנו נתחיל בתכניות של הכשרה מקצועית לילדים האלה שגומרים בית-ספר יסודי.

ביחוד לבית-החינוך לעוורים: אני חוזר ואומר, כי בבית-החינוך לעוורים יש קבוצת ילדים שאיננה מקבלת שום חינוך. אלה הם ילדים עוורים מבני המיעוטים; (ב) אנו מתקשים לקלוט אותם. לו יכולנו להכניס אותם למשפחות הגרות בסביבות ירושלים, אזי שם היו גרים, ואז היה קל לסדר שיבקרו בבית-החינוך.

רוב העוורים מבני העולים החדשים, הם מבוגרים ולא ילדים.

בית-הספר עומד בפני הרחבה. חלק מהמבוגרים כבר הוצא. הבניה הזו תישאר עבור הילדים והנוער. אחדים מהם נכנסים לגימנסיה ולסמינר למורים. להכשרת עוורים, הוקם מרכז לטיפול בעוורים בסביבת חיפה. המרכז הזה הוקם ע"י "פלסטליין לייט האוז"; עכשיו זה נקרא "אמריקן לייט האוז". יש אנשים שמנהלים את המרכז הזה. הסטטוס שלו טרם הוגדר. שם יינתן, באופן אינדיבידואלי, הלימוד.

כרגע אנו עומדים בפני קבלת 8 מרכזיות של ספלונים מחו"ל. חלק קבלנו כתרומה וחלק בהזמנה.

בספירת, ביחס לגבי ילדים ומעונות יום: קבלנו באמצע השנה שעברה תוספת / בתוספת זו השתמשנו לשלוש מטרות: (א) העלינו את מחיר החזקת הילדים במוסדות, כל המוסדות הם, בדרך כלל, מסוייגים לפי סוגים שונים. לגבי גני ילדים, העלינו מ-6.750 ל-7.250 ל"י.

(ב) האוצר אינו מכיר בילדים נוספים. אנו העלינו את המספר הזה לפי המצב הריאלי;

(ג) קבלנו תוספת בשביל ילדים עולים. לצערנו, במעונות יום זה יותר תיאורטי. במעונות יום יש 1200 ילדים.

מדוע אומר אני שבמעונות יום זה יותר תיאורטי? משום שארגוני הנשים אינם ששים לפתוח מעונות יום חדשים. הם מרחיבים את מספר הילדים, הם טוענים שהחזקת הילדים עד 4 או 5 אחה"צ עולה ביותר רב. אנחנו בעד זה שהילדים ייסארו ליום ארוך.

ב-1 באפריל, אנו נרחיב את מספר הילדים
במקומות שקולטים עליה חדשה, אנו מקווים כי מתאריך זה ואילך, אנו
נתחיל לשלם עבור הילדים.

ג. הקטיון: בתנאי דיור עבור ילדים זה דבר קובע מאד.

אינני חושבת שצריך להכניס את הילדים בתנאי
דיור גרועים על מנת שיהיו מחוסנים יותר,

אינני יכולה להסלים עם עובדה זו, כשאני
רואה משרדים ממסלתיים, דירות ממסלתיות בו בזמן שילדים מסוכנים בצריפים,
לדעתי, צריכה לבוא המלצה ואולי לעזור למשרד הסעד לתבוע להמציא
שיכון מתאים למוסד זה. לא יתכן להשאיר את הילדים בתנאי דיור אלה.
גם לשנת ליד הגבול וגם לגור בתנאים כאלה - זה לא ניתן.

ב) אני מוצאת חסרון גדול והוא - אי-קביעות
העובדים במוסד. יש שם אנשים שעבדו רק עבור כלכלתם ועוד. אני אומרת,
שגם על כך יש לחשוב. משום סעד שמסתגלים אל הילדים האלה, עד אשר מבינים
שפתם, עובדת תקופה, וכעבור תקופה זו - מתחלפים העובדים. זוהי
בעיה קשה מאד.

רוב הילדים בגיל 14-15 שגומרים את בית-הספר
מסוגלים למלאכה. רובם מפותחים ויש להם תפישה טובה, כמו אצל כל אדם
נורמלי. אני אומרת, כי אין זה טוב לחכות עד אשר הילד יגמור את בית-
הספר ורק אז, אולי, משרד העבודה יתן לו חינוך טרום-מקצועי. אני
מתכוונת להעמיד שאלה זו גם בוועדת החינוך. אני אומרת, שבמסגרת של
בית-ספר יסודי יש לדאוג להכשרת ילדים. מה שלומדים בבית-ספר יסודי,
זה מוגבל. הם צריכים לצאת מבית-הספר לחיים נורמליים ושיוכלו לקיים
את עצמם. יש להם רגש נחיתות מקטנותם.

משום כך אני אומרת, שאין להסלים עם המציאות
הזו בה שרוב המוסד בירושלים כאשר יש דירות ממסלתיות טובות, גם לפרט
וגם לכלל. יש לעשות הכל על מנת שילדים אלה יחיו בשקט, ועדת השירותים
צריכה להמליץ על כך, כי על אחריותה הילדים האלה, ויש ללמד אותם
כמו כל האחרים.

הי"ר מ. ארם:

אני מבין שגם משרד הסעד מעוניין במציאת
דירה מתאימה עבור המוסד הזה, ברגע שיתברר
למשרד הסעד שאפשר לקבל דירה, אז ועדת השירותים תעשה ככל שביכולתה,

חושבני שקיים קשר בין ועדת השירותים לבין
ועדת החינוך. אני מציע לחברי ועדת השירותים שהם גם חברי ועדת החינוך,
להעלות בעיה זו בוועדת החינוך, ואולי אז תקום ועדה מצומצמת על מנת
למצוא דרך כיצד לחולל את השינוי הזה.

ביחס לסיורים:

לסיור ביום ב' - 29,4,57 וב- 13,5,57 במוסדות
הסעד שבנצרת עכו ועוד.

ה ד ח ל ס

הי"ר מ. ארם:

רצוני להעלות עתה את בעיית בית-חולים "איתנים",
יש פניה מאד גמרצת מצד ועד העובדים של בית-
החולים. ומצד קבוצת המבריאים שם,

(קורא את המכתבים)

מסר לנו פרופ' מר על חששו פן יסגרו את בית-החולים "איתנים"; ואם יסגרו את "איתנים" - כך אמר פרופ' מר - אזי לא יסגרו את צפת.

ב"צ הרמל: אני מציע להזמין, ובהקדים.

ש. כפרי:

העניין הזה קשור עם מצבו של בית-החולים בצפת. איננו יכולים לדון בנפרד כל עניין ועניין. אי אפשר להזמין אנשים מבלי לדעת לפני כן מהו המצב שם. לדעתי, כבוד היושב-ראש, יקבל על עצמו לברר את העניין היטב כדי לצייד אותנו בפרטים.

א. וילנסקה:

בזמן שהיה דיון עם משרד הכריאות, הם אמרו שדנים על סגירת "איתנים". דבר זה קיבל פרסום בעתונות, וכך נודע הדבר לוועד העובדים ולמבריאים. לכן אני מציעה להחליט להזמין אותם לסבוע הבא, והוועדה תדון לאחר שסייעת דבריהם.

היו"ר מ. ארם:

אין חלוקי דעות בין חברי הכנסת, ולכן:

ה ו ח ל ט

להעמיד לסדר היום של הישיבה הנאה את הנושאים הבאים:

- א) בעיית בי"ח "איתנים";
- ב) קואופרטיב "התקווה".

הישיבה נבעלה בטעה 11.00.